

İzmir Karşıyaka Belediyesi Üzerinden Taktiksel Şehircilik Uygulamalarının Kurumsallaşmasının İrdelenmesi

Investigating Institutionalization of Tactical Urbanism Practices through the Case of İzmir Karşıyaka Municipality

Hanife VARDI TOPAL¹

öz

Kamu parkları, çocuk oyun alanları, kent meydanları gibi geleneksel anlamdaki kamusal mekanlar yüzyıllardır kentsel peyzajın ayrılmaz parçaları olmuşlardır. Günümüz kentsel alanlarında yerel yönetimler açısından geleneksel anlamdaki kamusal mekanları üretecek yeterli kamusal alanların kısıtlı olmasının yanı sıra, üretilecek mekanların bakım ve onarım çalışmalarında kullanılacak maddi kaynaklar da oldukça sınırlıdır. Son yıllarda, kent içi atıl alanların düşük bütçelerle değerlendirilmesine olanak veren taktiksel şehircilik, bu sorunların aşılmasına yardımcı olabilecek bir yöntem olarak pek çok ABD ve Avrupa şehirlerinin yerel yönetimleri tarafından benimsenmektedir. Bu çalışmada İzmir ilinde çeşitli uygulama örneklerine rastladığımız taktiksel şehircilik yaklaşımının Karşıyaka Belediyesi özelinde kurumsallaşması tartışmaya açılmıştır. Bu çalışmanın amacı aşağıdan-yukarıya şehircilik yaklaşımıyla doğrudan ilişkili olan taktiksel şehirciliğin kurumsallaşmasının Karşıyaka Belediyesi üzerinden derinlemesine incelenmek ve ülkemizde bu konu ile ilgili literatüre katkıda bulunmaktır. Karşıyaka Belediyesi ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nden uzmanlar ile yapılan mülakatlar ve iki belediyenin stratejik raporlarının içerik analizlerinin sonucunda bu belediyelerin Karşıyaka ilçesinde münferit olarak parkletler, yaya plazaları, ve oyun sokakları gibi uygulamalar yapmaya başlamış olmasına rağmen, henüz bütüncül ve sistematik bir şekilde taktiksel şehircilik yaklaşımını benimseyerek kurumsallaştırmadıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: taktiksel şehircilik, mekan yaratma, kamu mekanları, yerel yönetimler, kentsel tasarım

ABSTRACT

Traditional public spaces such as public parks, playgrounds, and public squares have been integral parts of the urban landscape for centuries. In today's urban areas, there are not enough empty lands to create traditional public spaces, and the financial resources to be used in the maintenance and repair works of these areas are also very limited. In recent years, tactical urbanism, which allows the use of leftover city areas with low budgets, has been adopted by the local governments of many US and European cities as a method that can help overcome these problems. In this research, the institutionalization of the tactical urbanism approach in the Karşıyaka district of İzmir was examined. The study aims to provide an in-depth examination of institutionalization in tactical urbanism that is directly related to the bottom-up urbanism approach and fill the gap in the literature in Turkey. As a result of the interviews with local government officials from Karşıyaka Municipality and İzmir Metropolitan Municipality; and the content analysis of the strategic reports of the two municipalities in the last five years, it has been understood that these municipalities have not yet adopted a holistic and systematic approach to tactical urbanism although they have started to implement some permanent and temporary tactical urbanism practices such as pedestrian plazas, parklets, and play streets individually in Karşıyaka district.

Keywords: tactical urbanism, placemaking, public space, local governments, urban design

GİRİŞ:

¹ Corresponding Author | Yetkili Yazar: hanife.varditopal@ikc.edu.tr, Orcid: 0000-0003-3905-8376, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Mühendislik Ve Mimarlık Fakültesi

Ülkemizde kırsaldan kente göç ile başlayan kent nüfusunun hızlı bir şekilde artma trendi ile büyük şehirlerimizin çoğunda plansız kentleşme gerçekleşmiş ve buna bağlı olarak da kamusal mekanların niteliği ve niceliği gündün güne yetersiz kalmaya başlamıştır. Bunun sebepleri olarak yeni kamusal mekanların yaratılmasında kullanılacak kamu arazilerinin kısıtlı olması ve bu mekanların üretilmesi ve bakım çalışmalarında kullanılacak maddi kaynakların kısıtlı olması gösterilebilir. Aslında bu tür sorunlar sadece ülkemize özgü değildir. ABD ve Avrupa'daki kentsel alanlarda da yeni kamusal mekanların yaratılması konusunda benzer sıkıntılar yaşanmaktadır. Mike Lydon ve Jan Gehl gibi kamusal mekanlar üzerine çalışan şehir plancıları taktiksel şehircilik yaklaşımını kentlerde yeni kamusal mekanların yaratılmasında karşılaşılan sıkıntıların aşılmasına yardımcı olacak bir strateji olarak görmektedir.

Taktiksel şehircilik (tactical urbanism) halkın ihtiyaçları doğrultusunda yapısal çevrede düşük bütçeli, genellikle geçici ve kademeli değişiklikler ile mekan yaratma stratejilerini içermektedir. Taktiksel şehircilik ortaya çıkış ve uygulama bakımından gerilla şehircilik, pop-up şehircilik, veya kendin yap hareketleriyle bazı benzerlikler gösterebilmektedir. Bu benzerliğin sebebi de, bu ve benzeri hareketlerin hemen hemen hepsinde temel çıkış noktasının sorunlu kentsel alanların küçük ölçekte halk kaynaklı (aşağıdan-yukarıya) değişimi ile yeniden yaratılmasını veya dönüşümünü içermesidir.

Taktiksel şehircilik her ne kadar 2000'li yıllarda adı konmuş bir hareket olsa da aslında aşağıdan-yukarıya bir hareket olarak değerlendirildiğinde bu hareketin kökeninin fikir ve uygulama boyutunda oldukça geriye gittiği görülebilir. 1880'lerin sonlarında güzelleştirme ve kentsel iyileştirme hareketleri; 20. yüzyılın ortalarında, Jane Jacobs, William Whyte, Kevin Lynch, Herbert Gans, Paul Davidoff ve Henri Lefebvre gibi şehircilerin mekan ve kent yaşamına ait ortaya koydukları çalışmaları kentsel kamu alanlarının sokak ölçeğinde aşağıdan-yukarıya anlayışıyla gerçekleşmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur.

Jane Jacobs'ın (1961) *The Death and Life of Great American Cities* olarak adlandırdığı ünlü etnoğrafik çalışması planlamacılar, tasarımcılar, şehirciler ve aktivistler gibi gruplara toplumla birlikte mekanlar yaratma konusunda ilham vermiştir. Kevin Lynch'in (1960) *The Image of the City* ve Herbert Gans'ın (1962) *The Urban Villagers* adlı çalışmaları da aynı döneme denk gelmiş ve bu doğrultuda, planlama disiplini içerisinde yukarıdan-aşağıya yaklaşımlarının halkın kent üstünde karar verme hakkını temsil etmiyor oluşu tartışmaya açılmıştır (Finn, 2014). Bu sorunun kaynağını, yani yukarıdan-aşağıya planlama yaklaşımının bir planlama yöntemi olarak geçerliliğine, Paul Davidoff "Advocacy and Pluralism in Planning" adlı makalesinde eleştirel bir bakış açısı getirerek; günümüzdeki halk kaynaklı kentsel uygulamaları düşünsel açıdan doğrudan etkileyen savunmacı planlama (Advocacy Planning) hareketine öncülük etmiştir (Davidoff, 1965). Buraya kadar sayılan çalışmalarla birlikte Henri Lefebvre (1968)'nin ünlü 'Kent Hakkı' (the right to the city) kavramı pek çok şehircilik yaklaşımı ve hareketi için bir fikir öncüsü olmuştur (Lefebvre, 1968). Özellikle ünlü sosyal teorici David Harvey (2009) tarafından konseptin "kent kaynaklarına ulaşmak için gerekli olan kişisel özgürlüklerden çok; kendimizi, kentimizi değiştirerek değiştirmek" (315) olarak tanımlaması 'Kent Hakkı' konseptinin taktiksel şehircilik hareketi içerisinde sıklıkla yer almasında katkı sunmuştur (Harvey, 2009).

De Certeau ve Rendall (1990) *The Invention of Everyday Life* adlı kitabında 'taktikler' ve 'stratejiler' kavramlarından bahsetmektedirler ve bu kavramların taktiksel şehircilik hareketi açısından irdelenmesi gerekmektedir. De Certeau ve Rendall bu terminolojiyi oluştururken kentlerdeki gündelik yapıların üretimini ve tüketimini açıklamayı amaçlamıştır. Yazarlara göre 'stratejiler' genel olarak yukarıdan-aşağıya karar mekanizması ile kentsel mekanların üretimidir. Yazarlar bir kentsel mekânın stratejik üretiminin bireylerin mekana kayıtsızlığını ve o mekana olan mesafesinin artmasını (mekanın

fiziksel yapısı ile bireyin kültürel, bölgesel, ve kişisel kimliği arasındaki mesafe) teşvik ettiğini savunmaktadır. ‘Taktikler’ ise aşağıdan-yukarıya gerçekleşir ve yaratıcı tüketime açıktır çünkü bir mekanın (halkın o mekana özel talepleri doğrultusunda) çoklu kullanımına olanak verir. Burada dikkat edilmesi gereken husus terminolojik anlamda taktiksel şehircilikteki ‘taktiksellik’ ile De Certeau ve Rendall’ın ‘taktikler’ kavramının birebir örtüşmemesidir. De Certeau ve Rendall’ın ‘taktikler’ tanımından bağımsız olarak, taktiksel şehircilikteki ‘taktiksellik’ bir mekanın küçük ölçekli ve/veya geçici olarak yaratılması ve daha sonra yapılan uygulama işe yaradığı takdirde kalıcı olmasıdır. Öte yandan De Certeau ve Rendall’ın ‘taktikler’ kavramını taktiksel şehircilik içinde tam olarak karşılayan nokta ise, halkın ana aktör olarak istekleri ve gereksinimleri doğrultusunda doğrudan katılımcı bir şekilde kentsel mekanın sınırlarını, anlamlarını ve organizasyonunun tanımlayarak kentsel mekanı üretebilmesidir (De Castro, 2021).

Kentlinin kent üzerinde söz sahibi olması gerekliliği ve aslında bunun kentlinin hakkı olduğunu savunan söylemlerin ortaya çıkması, genelde küçük ölçekli aşağıdan-yukarıya değişimi savunan birçok yaklaşımın ve kent hareketinin ortaya çıkması ve yaygınlaşmasına olanak vermiştir. Kendin yap (DIY) şehircilik, Gerilla bahçecilik (Guerilla gardening), taktiksel şehircilik (Tactical Urbanism) ve pop-up şehircilik bunlardan bir kaçısı olup, bu tür yaklaşım ve hareketleri çok geniş bir yelpazede görmek mümkündür. Bu yaklaşım ve hareketlerin çıkış noktaları şehirlerin görüntüsünün düzeltilmesi, şehir hayatına uygun hale getirilmesi ve aşağıdan-yukarıya dönüşüm stratejilerini içermesi açısından birbirine çok yakın olsa da her biri geniş bir aktivizm yelpazesi içerisinde uygulamalarda bulunmaktadır. Bu sebeple, bu terimlerin birbiri yerine kullanılması sıklıkla karşılaşılsa da aslında uygulama yöntemleri ve stratejileri bakımından birbirlerinden ayrılmaktadır.

Taktiksel şehircilik hareketinin öncülerinden olan Lydon vd.’nin (2012) oluşturduğu mekan yaratmaya yönelik akım ve stratejilerin bulunduğu spektrum taktiksel şehirciliğin gerilla şehircilik, pop-up şehircilik ve kendin yap şehircilik gibi diğer benzer hareketlerden farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu farklılık taktiksel şehircilik hareketinin, küçük ölçekli değişimlerle uzun vadeli hedeflerinin olması ve özellikle son yıllarda ilgili kurumlarca (genellikle yerel kamu kurumları) resmi olarak kabul görmüş bir hareket olması bakımından, benzer diğer hareketlerden (gerilla şehircilik, pop-up şehircilik ve kendin yap şehircilik gibi) ayrılmasından kaynaklanmaktadır. Diğer benzer hareketlerde uygulaması yapılan aktivite ya da yapının genellikle uzun vadeli olması, kalıcı olması, ya da kanunen meşru bir şekilde yapılması özellikle hedeflenmez ve bu şehircilik hareketlerinde yerel kamu kurumları tarafından bütünsel ve sistematik bir yaklaşımla projeye dönüştürülmüş aksiyonlar neredeyse bulunmamaktadır, yani kurumsallaşmamışlardır. Öte yandan taktiksel şehircilik hareketleri yerel yönetimler veya kurumlar tarafından benimsenmeyi, yasal prosedürlere uygun şekilde adapte edilmeyi hedefleyen eylemlerdir. Yani aslında taktiksel şehircilik; çıkış noktasının kurumsallaşma niyetiyle yapılan bir hareket olması bakımından diğer aktivizm kaynaklı hareketlerden ayrılmaktadır.

Lydon vd. taktiksel şehircilik kapsamında, yerel yönetimler tarafından uygulanan yaya plazaları, parkletler, açık sokaklar (open streets), ve oyun sokakları (play streets) projelerinin en ideal taktiksel şehircilik uygulamaları olduğunu belirtmektedir (Lydon vd., 2015). Sebebi de bu tür uygulamaların yukarıdan aşağıya (top-down) ve aşağıdan yukarıya (bottom-up) karar mekanizmaları arasındaki gerilimi azaltması ve hem yönetim kanadındaki karar vericilere hem de halka sürece dahil olma imkânı vererek taktiksel şehirciliği kurumsallaştırmasıdır (Lydon vd., 2015). Son yıllarda, özellikle parklet ve yaya plazaları ABD’de bulunan bir çok yerel yönetimin ulaştırma veya tasarım departmanları bünyelerinde kurulmuş programlar içerisinde yaygınlaşmıştır. Bu durum taktiksel

şehirciliğin kurumsallaşması, bir başka deyişle yerel yönetimler tarafından benimsenip belirli bir program dahilinde ve sistematik şekilde kentlerde uygulanması anlamına gelmektedir.

Taktiksel şehircilik yaklaşımının başlangıcı olarak varsayılan “park günü” [park(ing) day] diğer şehircilik hareketlerine göre daha yeni bir uygulama olarak ilk defa 2005 yılında yapılmıştır. İlk park günü ABD’nin San Francisco şehrinde, 2005 yılının eylül ayında bir gün boyunca yol kenarı paralel park alanlarındaki park metrelerin ödenerek araba yerine çim halı, saksılı çiçekler ve bir kaç sandalye ile yeni bir kamu mekânı yaratılmasıyla meydana gelmiştir (Birdsall, 2013). Park gününe benzer daha önce de, 1970’de Bonnie Ora Sherk ve 2003’te Ted Dewan gibi aktivist sanatçılar tarafından benzer çalışmalar gerçekleştirilmiştir ve bu çalışmalar da park gününün temellerini oluşturmuştur. Fakat 2005’teki park günü ulusal ve uluslararası olarak dikkatleri üzerine çekmeyi başarmış ve taktiksel şehirciliğin diğer uygulamaları için ilham olmuştur (Lydon vd., 2015).

Park günü organizasyonun başarısını göz önüne alan San Francisco yerel yönetimi, yol kenarlarındaki ücretli araba parklarından bazılarını park günü organizasyonunda olduğu gibi yeni kamu mekânlarına dönüştürmek için Pavements to Parks programını 2009 yılında kurmuş ve kentin çeşitli noktalarında pilot uygulamalar yaparak bu yapıları parklet adını vermiştir. Bu esnada, taktiksel şehircilik yaklaşımı parkletlerin artık San Francisco yerel yönetimi tarafından resmi olarak uygulanmasıyla kurumsallaşan bir kavram haline gelmeye başlamış ve ABD’de diğer yerel yönetimler tarafından da taktiksel şehirciliğin farklı uygulama alanları oluşturulmaya başlanmıştır. Örneğin San Francisco’nun hemen ardından aynı yıl içinde New York Belediyesi de taktiksel şehircilik ilkelerine bağlı olarak yapılan yaya plazaları programını (NYC Plaza Program) ulaşım müdürlüğü altında faaliyete geçirmiştir.

Parkletler ve yaya plazaları ABD’deki yerel yönetimler tarafından en fazla kurumsallaştırılarak uygulamaya konulan taktiksel şehircilik örnekleridir. Günümüze kadar ABD’de New York, San Francisco, Boston ve Chicago gibi şehirlerin yanı sıra, Avrupa’da Berlin ve Amsterdam gibi şehirlerde de kurumsallaşmış olan parklet ve yaya plazaları uygulamalarının dünyanın farklı ülkelerinde pek çok örneği bulunmaktadır. Parkletler, iki veya üç paralel park alanını kapsayacak şekilde kaldırımların bir uzantısı olarak inşa edilen küçük platformlar üzerinde insanlar için kamusal mekanların oluşturulması olarak tanımlanabilir. Yaya plazaları ise, genellikle motorlu taşıtların kullandığı yolun bir bölümünün dönüştürülmesiyle geçici olarak ve daha sonradan kalıcı olarak oluşturulan kamusal mekanlardır. Her iki kamusal mekanın yaratılmasında da ana aktör olarak yerel halk ve onları temsil eden STK’lar, yerel kurum ve ya kuruluşlar ya da yerel işletmeler ile yerel yönetimlerin işbirliği yapması esastır.

Taktiksel şehircilik yaklaşımının savunucuları Mike Lydon ve arkadaşları taktiksel şehircilik yaklaşımını, tekniklerini ve stratejilerini 2015 yılında yayınladıkları *Tactical Urbanism: Short-term Action, Long-Term Change* adlı kitaplarında detaylı olarak anlatarak taktiksel şehircilik yaklaşımını kanunen meşru ve kurumsallaşmış bir hareket olarak popülerleşmesini ve yayılmasını hedeflemişlerdir (Lydon vd., 2015). Burada kurumsallaşmasından kasıt taktiksel şehircilik uygulamalarının özellikle yerel yönetimler tarafından sistemli (yerel yönetimler tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde) ve aşağıdan-yukarıya bir anlayışla yapılmasıdır.

Taktiksel şehircilik ile alakalı Türkiye’de yapılan çalışmalara baktığımızda, bu konudaki literatürün dünyanın geri kalanında olduğu gibi ülkemizde de yeni yeni gelişmeye başladığı görülebilir. Türkoğlu ve Terzi (2021) öncelikle taktiksel şehircilik hareketini halihazırdaki literatürden ve kent planlama ile tasarım süreçlerindeki halk katılımını inceleyerek kavramsal bir çerçeveye oturtmuş ve sonrasında da İstanbul ilinde halkın ortaya koyduğu çeşitli taktiksel şehircilik uygulamalarını 50 adet uygulama örneğiyle açıklamıştır. Sonuç olarak Türkoğlu ve Terzi (2021) taktiksel şehircilik uygulamalarının mikro

ölçekten kent ölçeğine kadar etkili olduğunu fakat uygulamaların yerel yönetimler tarafından kurumsallaşmasıyla taktik özelliğini yitirerek taktiksel şehircilik üzerinde yerel yönetimlerin kontrol kurma tehlikesinin bulunduğunu belirtmektedir.

Ertaş ve diğerleri (2022) taktiksel şehirciliğin ülkemizdeki uygulamasını Kartal Meydan Parkı üzerinde incelemişler. Bu çalışmada araştırmacılar, Kartal Meydan Parkı'nı belirledikleri dört parametre (erişilebilirlik, aktivite ve kullanım, konfor ve imaj, sosyal yaşam) üzerinden mekânsal ve sosyal analizler yaparak çalışmışlar ve parkın taktiksel şehircilik uygulamaları için kullanım potansiyelinin artacağını öngörerek küçük ölçekli uygulamaların kent ölçeğinde olumlu değişimlere liderlik edebileceği vurgulamışlardır. Benzer şekilde Çınar ve Yirmibeşoğlu (2020) çalışmalarında taktiksel şehirciliğin küçük ölçekteki uygulamalarının domino etkisi yaratarak kentsel ölçekte mekanların iyileştirilmesi, canlanması ve farkındalık yaratılması yönünden yüksek bir potansiyele sahip olduğunu Türkiye'den çeşitli taktiksel şehircilik uygulamalarıyla anlatmıştır. Uygulamalar, oluşumda yer alan aktörler odak noktasına alınarak yerel katılım, sivil toplum kuruluşları ve halk, belediye ve üniversite desteği başlıkları altında kategorize edilmiştir.

Görüldüğü üzere taktiksel şehircilik uygulamalarının Türkiye ölçeğinde ele alan bilimsel çalışma sayısı gerek kavramın son on yılda ortaya çıkmış olması gerekse uygulamaların henüz Türkiye'de yaygın biçimde kullanılmaması nedeni ile oldukça azdır. Yukarıda sözü geçen ülkemizde yapılmış yayınlarda taktiksel şehircilik uygulamaları belirli bir örnek ya da örnekler çerçevesinde incelemeye alınmış olup incelenen örneklerin bir kısmı kendin-yap şehircilik veya gerilla şehircilik gibi kavramları taktiksel şehircilik uygulamaları olarak göstermiş, bir diğer kısmı ise incelediği taktiksel şehircilik uygulamalarının tasarım ve kullanım özelliklerini vurgulamıştır. Bu çalışmanın amacı şu ana kadar yapılan çalışmalardan farklı olarak yerel yönetim özelinde (İzmir Karşıyaka Belediyesi) taktiksel şehirciliğin çıkış noktalarını incelemek ve taktiksel şehirciliğin yerel yönetimlerde kurumsallaşmasının aşağıdan-yukarıya karar verme mekanizmasının işlerliği açısından gerekliliğini tartışmaya açmaktır.

1. Yöntem

Bu çalışma için öncelikle İzmir ilinde yapılan ve yapılmakta olan taktiksel şehircilik projeleri kent ölçeğinde incelenmiş ve bu projelerin en yoğun olarak bulunduğu Karşıyaka İlçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Tablo 1'de belirtilen araştırma sorularını cevaplamak için araştırma yöntemi olarak doküman analizi ve mülakat kullanılmıştır. Doküman analizi için İzmir Karşıyaka Belediyesi tarafından son üç yılda yayınlanmış planlama ve tasarım ile alakalı dokümanlar taranmış ve daha önceden belirlenmiş taktiksel şehircilik ve mekan yaratma konularına yönelik temalar göz önüne alarak içerik analizleri yapılmıştır. Üç yıllık dokümanların taranmasının sebebi şu anki belediye yönetiminin üç yıl önce göreve başlamış olması ve eski döneme ait olan dokümanlardan elde edilecek verilerin mülakatlar aracılığı ile verilerin çeşitlemesinin mümkün olmayacak olmasıdır.

Tablo 1. Araştırma Soruları ve Analiz Yöntemleri

Araştırma Soruları	Kullanılan Araştırma ve Analiz Yöntemleri
(1) Karşıyaka ilçesinde taktiksel şehircilik anlayışıyla gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilecek olan mekan yaratma projeleri nelerdir?	<ul style="list-style-type: none"> • Karşıyaka Belediyesi tarafından üretilmiş rapor ve içerikler • Karşıyaka Belediyesi'nden yetkili ile mülakat • İzmir Büyükşehir Belediyesi yetkilileri ile mülakat.
(2) Karşıyaka Belediyesinin kurumsal olarak taktiksel şehirciliğe yaklaşımı nedir?	<ul style="list-style-type: none"> • Karşıyaka Belediyesi'nden yetkili ile mülakat • Karşıyaka Belediyesi tarafından üretilmiş rapor ve içerikler
(3) Karşıyaka ilçesinde taktiksel şehircilik anlayışıyla gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilecek olan kamusal alan etkinlik projeleri nelerdir?	<ul style="list-style-type: none"> • Karşıyaka Belediyesi tarafından üretilmiş raporlar (İçerik Analizi) • Karşıyaka Belediyesi'nden yetkili ile mülakat • İzmir Büyükşehir Belediyesi yetkilileri ile mülakat.
(4) Taktiksel şehircilik Karşıyaka Belediyesi tarafından kurumsallaştırılmış mıdır?	<ul style="list-style-type: none"> • Karşıyaka Belediyesi tarafından üretilmiş rapor ve içerikler • Karşıyaka Belediyesi'nden yetkili ile mülakat • İzmir Büyükşehir Belediyesi yetkilileri ile mülakat.

Belediye dokümanlarının içerik analizi için taktiksel şehirciliğin kurumsallaşmasında Lydon vd.'nin belirttiği ilkeler ve uygulamalar doğrultusunda temalar belirlenmiştir (Lydon vd., 2012; Lydon vd., 2015). Bu sayede incelenecek olan dokümanlar içerikleri bakımından sınırlandırılmıştır ve dokümanlar incelenirken bu temalar dışında kalan bölümler araştırmadan çıkartılmıştır. Belirlenen temaların içerilmediği dokümanlar ise bu araştırmanın dışında bırakılmıştır. Bu temalar aşağıdaki matristen görülebilir (Tablo 2).

Tablo 2. İçerik Analizi İçin Belirlenen Temalar ve Anahtar Kelimeler

Temalar	Anahtar Kelimeler	Taktiksel Şehircilik Hedefleri/ İlkeleri (Lydon vd., 2015)	Kurumsallaşmış Taktiksel Şehircilik Uygulamaları
Yaşanabilir Çevre	Sürdürülebilirlik İklim Değişikliği Yeşil alanlar Rekreasyon alanları Çevre bilinci Çevre sağlığı	Yaşanabilir bir çevre yaratmak.	Daha İyi Bir Blok uygulamaları (Build a better block) Yaya Plazaları uygulamaları (Pedestrian Plazas) Parklet uygulamaları (Parklets) Oyun Sokakları uygulamaları (Play Streets) Açık Sokaklar uygulamaları (Open Streets)
Mekan yaratma	Yaya önceliği Toplu taşıma Bisiklet yolları ve parkları Parklet Meydan	Otomobillere ayrılan alanı geri kazanmak ve otomobilin kentsel yaşam üzerindeki zararlı etkileri hakkında farkındalık yaratmak.	Yaya Plazaları uygulamaları (Pedestrian Plazas) Parklet uygulamaları (Parklets) Açık Sokaklar uygulamaları (Open Streets) Bisiklet yolları (Pop-up bike lanes)
Yerel kalkınma	Restoran ve kafe oturma alanları Çarşı canlandırma	Mahallelerin canlılığını arttırmak için potansiyellerini keşfetmek. Yerel ekonominin gelişimini teşvik etmek.	Daha İyi Bir Blok Oluştur uygulamaları (Build a Better Block) Yaya Plazaları uygulamaları (Pedestrian Plazas) Parklet uygulamaları (Parklets) Açık Kafe uygulamaları (Pop-up cafes)
İşbirliği ve Katılımcılık	Kapsayıcılık Katılımcılık Kamu-özel ortaklığı STK işbirlikleri	Her yaşta insanın sosyal ve aktif olması için güvenli alanlar yapmak ve bu alanları yaratırken işbirlikleri kurarak aşağıdan yukarıya karar verme mekanizması kullanmak.	Oyun Sokakları uygulamaları (Play Streets) Yaya Plazaları uygulamaları (Pedestrian Plazas) Parklet uygulamaları (Parklets)
Kamusal Alan Etkinlikleri	Festival Sergi Oyun alanı Sokak Sanat ve kültür aktiviteleri	Her yaşta insanın sosyal ve aktif olması için sosyal ve sportif faaliyetler düzenlemek.	Oyun Sokakları uygulamaları (Play Streets) Açık Sokaklar (Open Streets)

Verilerin çeşitlemesini sağlamak için mülakat yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini arttırmak için birden fazla yöntemin kullanılması önemlidir (Eisner, 1991; Patton, 1990, Yin, 1994). Doküman analizine ek olarak Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım Müdürü ile 2022 yılının mart, ekim ve 2023 yılının mayıs aylarında olmak üzere üç ayrı mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakatların farklı tarihlerde tekrarlanması sebebi bu çalışma için belediye uygulamalarını güncel tutma ve yeni taktiksel şehircilik projeleri hakkında bilgi almaktır. Ayrıca, İzmir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Dairesi Başkanlığı Sürdürülebilir Ulaşım Planlama Şube Müdürlüğü Bisiklet ve Yaya Projeleri

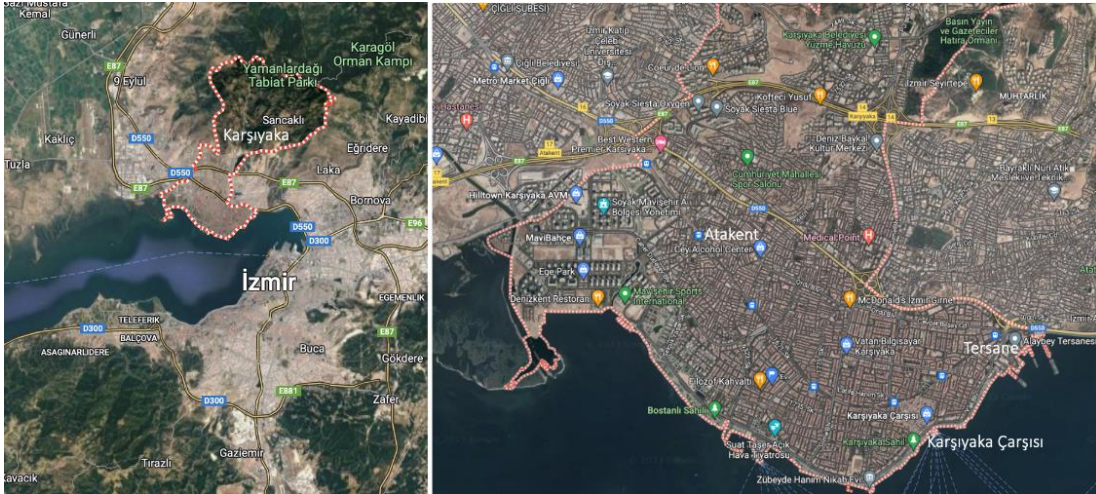
şefi ve aynı bölümde çalışan bir diğer uzman ile de Kasım 2022’de mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan belediye çalışanlarının hepsi şehir plancıları olup, görevlerini beş yıldan uzun bir süredir icra etmektedirler.

Belediyelerden uzmanlar ile yapılan mülakatlardan edinilen bilgiler ışığında taktiksel şehircilik ile alakalı uygulanmış projeler saha ziyaretleri gerçekleştirilerek mekanların konumu, tasarımı ve kullanım durumu gibi başlıklar doğrultusunda gözlemlenmiştir. Her saha için dört farklı günde hafta içi saat 17:00 ile 18:00 arasında ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Ziyaret edilen alanların kullanım durumu hakkında genel bilgi edinmek amaçlı özellikle sokakların en yoğun olarak kullanıldığı saatler seçilmiştir. Saha ziyaretleri:

- Karşıyaka Çarşısı’nda bir adet parklet
- Karşıyaka Atakent Aşık Veysel Sokak’ta iki parklet ve bir yaya plazası
- Karşıyaka Girne Bulvarı’nda iki adet parklet olmak üzere toplamda beş adet parklet ve bir yaya plazasında gerçekleşmiştir.

2. Bulgular

Araştırmaya konu olan Karşıyaka ilçesi İzmir ili sınırlarında bulunmakta olup, yüz ölçümü 102.4 km²’dir. İzmir Körfezi’nin Kuzeyinde yer alan Karşıyaka, İzmir ilindeki en yoğun nüfus ve şehirleşme olan ilçelerinden biridir (Şekil 1). İlçedeki yoğun şehirleşme Yamanlar Dağı’nın yamaçlarından başlayarak denize kadar uzanmaktadır (*Karşıyaka Belediyesi Stratejik Planı 2020-2024*, 2019). TÜİK (2023) verilerine göre nüfusu 347.023’tur. İlçede yaşayan nüfusun yaklaşık %53’ unu orta yaş grubu oluştururken, yaşlı nüfus %22 ve genç nüfus %25 oranındadır.

Şekil 1. Karşıyaka ilçesinin İzmir ili içindeki konumu ve ilçenin yakından görünümü (Kaynak: Google Maps)

2.1. Taktiksel Şehircilik: Mekan Yaratma, Halk Katılımı ve İş Birliği

Karşıyaka Belediyesi 2020-2024 Stratejik raporu için yaptığı vatandaş araştırmasında 159 kişiye beş yıllık süreçte öncelik vermesini bekledikleri hizmetleri sormuş ve bunun sonucunda vatandaşlar tarafından en çok beklenti ‘sağlıklı kent planlaması’ ve ‘yeşil alanların arttırılması’ olarak belirlenmiştir. Bunlara ek olarak vatandaşlar, ‘Karşıyaka Çarşısı’nda düzenleme çalışmalarının yapılması’ beklentisini dördüncü sırada değerlendirilmiştir. Karşıyaka belediyesi Kentsel Tasarım Müdürlüğüyle yapılan görüşmede Karşıyaka Çarşı Düzenleme projesinde, halihazırda bulunan çarşıda

öncelikle saha analiz çalışması yapıldığı belirtilmiştir. Alanda belirlenen yetersizlikler, yaşam kalitesinde yetersizlik; mimari nitelik ve kentsel mekan kalitesinde yitim; ticari hayat, kalite algısında yitim ve markalaşma sorunu; tarihsel bellekte zayıflama olarak dört ana başlık altında toplanmıştır. Projede katılımcı bir politika izlenmiş olup, projenin son hali esnaf ve sokak sakinleri ile paylaşılmış ve fikirleri alınmıştır. Buna ek olarak çalışma alanının disiplinler arası bir yaklaşımla revize edilmesi için 2021 yılının haziran ayında 'Tasarım Maratonu ve Öğrenci Yaz Okulu' başlıklı çalışma farklı disiplinlerden öğrenci ve öğretim üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir (Karşıyaka Belediyesi, 2021).

Karşıyaka Çarşı Projesinin 2022 yılının kasım ayı itibari ile uygulaması başlanmış olup, uygulanan proje beş temel stratejiyi içermektedir. Bunlar:

- Karşıyaka Çarşısı'nın tarihsel izlerinin sürekliliğinin sağlanması
- Kentsel yaşam kalitesini arttıracak kararların üretilmesi
- Çarşı'nın kentsel / mekânsal kalite algısını güçlendirmek üzere karakter inşası
- Çarşı'nın ticari potansiyelini arttırmak ve Ticari Kalite algısını güçlendirmek
- Çarşı bütününde sosyo-kültürel yaşantının güçlendirilmesi

Bu stratejiler göz önüne alındığında taktiksel şehircilik uygulamalarında yer alan hedeflerin pek çoğunun kapsandığı gözlemlenmiştir. Proje kapsamında Karşıyaka Çarşı girişine 2023 yılının Mart ayında bir adet parklet yapılmıştır. Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım Şube müdürü ile yapılan mülakatta parkletin çevre işyeri sahiplerinin fikri alınarak yapılmasına karar verildiği ve tasarlandığı belirtilmiştir. Parklet yapılması fikrinin orada sürekli olarak bulunan çeşitli derneklerin tanıtım stantlarının kötü görüntüye sebep olması ve Karşıyaka Çarşı'da oturma alanlarının da kısıtlı olması sebebi ile müdürlük içerisindeki mimar ve peyzaj mimarlarını içeren profesyonel tasarım ekibinden çıktığı belirtilmiştir.

Parklet tasarım özellikleri bakımından yurt dışı örneklerine benzerlik göstermektedir (Şekil 2). Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım Şube müdürü, yapılan mülakatta, parkletin tasarım aşamasından sonra çıkan projenin doğrudan uygulamaya geçmediğini ve halktan da fikir alınarak işleyen bir süreç olduğunu belirtmiş ve süreci şöyle özetlemiştir:

Biz ilk önce projeyi hazırladık profesyonel tasarımcılar tarafından sonra esnaf ve vatandaşa projeyi sunduğumuz iki toplantı düzenledik. İlk önce proje çizildi ama uygulamaya geçmeden önce projede olan her detayı orada paylaştık görüşlerini aldık, diğer ilgili birimlerin müdürleri de vardı, başkan (Karşıyaka Belediye başkanı) da vardı. Bazı konularda endişelerini iletiler ve biz de ona göre revize ettik. Parklet fikri bizden çıktı diyebilirim, mimar ve peyzaj mimarlarından oluşan profesyonel bir ekipten çıktı.

Şekil 2. Karşıyaka Belediyesi tarafından yapılan Karşıyaka Çarşı'daki parklet.

Karşıyaka Çarşı'daki parklet için yapılan gözlemler sonucunda, parkletin çarşının girişine konumlandırılmış olduğunu, hem çarşı boyunca ilerleyen sokaktan hem de bu sokağın kesişimindeki ana caddeden rahatlıkla görünür bir konumda olduğu saptanmıştır. Öte yandan parklet, Karşıyaka Vapur İskelesi'nin tam karşısında olduğu için iskeleden çıkış yapanlar tarafından da rahatlıkla görülebilecek konumdadır. Parkletin etrafında durağan aktivitelerin yapılmasını destekleyecek yiyecek-içecek satan işletmeler oldukça fazla sayıda bulunmaktadır. Dört farklı günde öğleden sonra 17:00 ve 18:00 saatleri arasında parklete yapılan ziyaretlerde, parkletin çok büyük oranda dolu olduğu saptanmıştır.

Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım şube müdürü, Karşıyaka Atakent'te yapımı Nisan ayı itibari ile bitmiş olan iki adet parkleti ve bir adet yaya plazasını içeren bir diğer projenin tam manasıyla bir halk katılımı ile yapıldığını, bu projede akademisyenleri de dahil ederek katılımcı tasarım sürecinin Vatandaş Tasarım Bilimi (VTB) yöntemi kullanılarak izlendiğinin altını çizmiştir (Şekil 3). Özden ve Velibeyoğlu (2023) VTB'yi kısaca bilim insanlarının organizasyonu dahilinde yerel halk ve karar vericilerin birlikte çalışmasına olanak sağlayan bir iletişim süreci olarak tanımlamaktadır. Bu iletişim süreci, yerel halk ve uzman tasarımcıların tasarım aracı üzerinden kurduğu iletişim olup, halkın önerilerini tasarımcı rolünü üstlenerek karar vericilere sunması ve bu verilerin uzman tasarımcılar ve karar vericiler tarafından değerlendirilmesini içermektedir (Özden ve Velibeyoğlu, 2023). VTB yöntemi kullanılarak planlanan Atakent Parklet projesindeki halk katılım süreci, İKB Kentsel Tasarım müdürü ile yapılan mülakatta şu şekilde özetlenmiştir:

Atakent'teki parkletler biraz farklı, (Karşıyaka Çarşı'daki parkletin katılım süreci ile karşılaştırıldığında) burada tamamen vatandaş katılımıyla ilerlemiş bir tasarım süreci var. İlk önce proje alanında bir konteyner kuruldu. Konteynerde maket olarak alanın ölçeklendirilmiş bir maketini yaptık. İki hafta boyunca o konteyner orada kaldı ve atölye olarak kullanıldı. Kaldığı sürece bölgede yaşayan insanlar orayı nasıl tasarlamak istiyorlarsa maket üstünde o şekilde tasarladılar. Yaklaşık 200'e yakın katılım oldu. Hepsinin maket üzerindeki katkısı fotoğraflandı ve GIS veri tabanında üst üste çakıştırılarak analiz edildi, günün sonunda hangi objeler en çok mekânsal olarak nerelerde talep edildiyse, iki adet alternatif proje çıkardı. Sonuç olarak çıkan iki proje, proje alanında oy sandığı kurularak oylamaya çıktı. O sandık da alanda bir süre kaldı ve seçilen proje de asıldı. İnsanlara da istedikleri şeylerin projede olduğunu göstermek amaçlı bir organizasyon yaptık. Oylamadan da çıkan proje bizim uygulama projemiz haline geldi. Yani başından sonuna en yüksek katılımın sağlandığı örnek bir proje oldu diyebilirim. Yani biraz oyunlaştırma dediğimiz bir durum oldu katılım sürecinde. Bunun dijital örnekleri de varmış ama ne yazık ki bizim imkânımız yoktu o yüzden maket kullandık.

Şekil 3. Atakent parklet ve yaya plazasını içeren alan için Vatandaş Tasarım Bilimi (VTB) yöntemi ile yapılan halkın tasarıma katılımını sağlayan Konteyner içindeki atölye (Kaynak: Özden ve Velibeyoğlu, 2023).

Atakent'teki parkletlere ve yaya plazasına bakıldığında tasarımlarının yurt dışındaki diğer benzer örnekleri ile örtüştükleri görülmektedir. Parkletlerin çıkış noktasındaki anlayışlardan biri olan araba kullanımından yaya kullanımına dönüştürme yaklaşımı da kısmen bu projede kullanılmıştır. Bu alandaki parkletler ve yaya plazası daha önce sadece otopark olarak kullanılan, yaya kullanımı bakımından işlevsiz olan ve aynı zamanda görsel açıdan da insanlara hitap etmeyen bir alanda yapılmıştır. İKB Kentsel Tasarım müdürü alanda sadece birkaç arabalık otopark alanının parkletler ve plaza için gözden çıkarıldığını belirtmiştir. Parkletler ve plazanın bulunduğu alan, ana caddenin paralelinde, iki ara sokağın ortasında bulunmaktadır (Şekil 4).

Alanda yapılan dört farklı gündeki (17:00-18:00 saatleri arasında) ziyaretler sonucunda, alanın ana caddeden görünürlüğü dört tarafını çevreleyen binalar sebebi ile neredeyse bulunmamaktadır. Parkletlerin ve yaya plazasının fark edilmesi için ana caddeden ara sokağa dönmek gerekmektedir. Parkletler ve plazanın bulunduğu alanın etrafını çevreleyen binaların giriş katlarında sadece bir adet ticari işletme bulunmaktadır, kalan yerler araba park yeri ya da konut olarak kullanılmaktadır. Alanda yapılan gözlemler sonucunda bu alanın gerek yaya sirkülasyonuna gerekse ticari açıdan canlı bir yer

olmaya elverişli bir yer olmadığı kanaatine varılmıştır. Nitekim alandaki parkletlerin ve plazanın alan ziyaretleri esnasında çok az sayıda insan tarafından kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Şekil 4. Karşıyaka Atakent'te bulunan iki adet parklet ve yaya plazasının konumları ve tasarımları (1. Parklet, 2. Parklet, 3. Yaya Plazası) (Kaynak: Google Maps)

Karşıyaka ilçesinde bulunan diğer iki parklet Girne Bulvarı üzerinde karşı kaşıya konumlandırılmıştır (Şekil 5). Bu konu ile alakalı olarak Karşıyaka Belediyesi'nden edinilen bilgilere göre çalışma İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından İzmir Yeşil Altyapı Stratejisi bünyesinde 2018 yılında hayata geçirilmiş bir projedir. Parkletlere yapılan ziyaretler sırasında yurt dışındaki örneklere benzer şekilde tasarımının yapıldığı tespit edilmiş olup, bu örneklerden farklı olarak yakınındaki herhangi bir işletmeyle (kafe ya da restoran gibi) herhangi bir ortaklık içerisinde yapılmadığı ve bakım ve onarım çalışmalarının tamamen belediye tarafından üstlenildiği anlaşılmaktadır. Alanda hafta içi dört farklı günde yapılan ziyaretler sonucunda (Öğleden sonra 17:00 ve 18:00 saatleri aralığında), iki parkletin de çevresinde yaya sirkülasyonunun yüksek olmasına rağmen, birkaç saniyelik duraklamalar haricinde hiçbir vatandaşın parkletleri kullanmadığı gözlemlenmiştir. Girne Bulvarı'nın diğer kısımlarına nazaran, parkletlerin bulunduğu kısımda özellikle durağan aktiviteleri arttıracak yiyecek-içecek satan işletmelerin çok daha az sayıda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 5. Karşıyaka ilçesi Girne Bulvarı üzerinde İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış, karşı karşıya konumlanmış iki parklet.

Karşıyaka Belediyesi Sürdürülebilirlik Durum Analiz Raporu'nda (2022) da belediyenin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma amaçları doğrultusunda dış paydaşlarla ortaklıklar kurmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu tutum dolaylı olarak taktiksel şehirciliğin uygulanabilmesi için önemli bir adım olabilir. Her ne kadar bu belediyenin doğrudan taktiksel şehircilik maksatlı kuracağı ortaklıkları işaret etmese de yeni oluşturulacak projelerde dışarıdan ortaklıklara açık olduğunu gösterdiği için kayda değerdir. Parklet ve yaya plazaları gibi taktiksel şehircilik uygulamalarına bakıldığında pek çoğunda belediyeler diğer kamu, özel, ya da toplumsal gruplarla işbirliği içine girmektedir.

Nitekim Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım Şubesi müdürü ile yapılan ikinci görüşmede Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile ortaklaşa yürüttükleri iki adet taktiksel şehircilik projesinden bahsetmiştir. Karşıyaka belediyesi, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile 2022 yılının ağustos ayında iki adet kamusal mekan uygulaması yapmıştır. UNDP, İzmir'de sürdürülebilir kentsel gelişim çerçevesinde taktiksel şehircilik ilkeleri ile yeni kamu mekanları yaratmak amacıyla Japon hükümetinden finansal destek almıştır. Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım şube müdürü ile bu projenin detaylarını konuşmak için yapılan ikinci görüşmede projenin önce İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne geldiği daha sonra Karşıyaka Belediyesi'nin hali hazırda yapmış olduğu atıl alan projesi bulunduğu için, projenin İzmir Büyükşehir Belediyesi'nden Karşıyaka Belediyesi'ne yönlendirildiği bilgisi alınmıştır.

Proje kapsamında UNDP kentin farklı alanlarında mekan yaratmaya yönelik örnek bir model oluşturmayı hedeflemiş ve Karşıyaka Tersane Mahallesi 1969 Sokak ile 1971 Sokak kesişiminde bulunan Emre Zeyrek Parkı ve 1972/2 Sokak'taki Kedili Avlu Parkta, Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım Şube Müdürlüğü tasarımcıları ve Japon Sotobona adlı firmanın tasarımcılarının ortaklaşa çalışmasıyla bu örnekler uygulanmıştır. Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım müdürü, yapılan mülakatta tasarım sürecinin halkın katılımını da içeren çeşitli aşamalardan geçtiğini ve Japon tarafıyla tam bir işbirliği halinde gerçekleştiğini aktarmıştır. Aynı zamanda bu aşamaların saha gözlemleri sırasında alanın mevcut kullanım durumunun belirlenmesi ve mahallede yaşayan insanların fikri alınması hususunda anket çalışmalarını içerdiğini de belirtmiştir.

Son yıllarda, özellikle COVID-19 salgını sırasında bisiklet kullanımının teşviki ve bu yönde uygulanan geçici ve kalıcı bisiklet yollarının uygulamalarında da taktiksel şehircilik stratejileri kullanılmaktadır.

Taranan belediye raporlarında bisiklet anahtar kelime olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda, 'bisiklet' anahtar kelimesi ile en fazla kullanılan sözcüklerin 'yolu/ yolları,' 'alanı/alanları' ve 'kullanımı' olduğu görülmüştür. Taranan raporlarda 'bisiklet' sözcüğünün geçtiği konular üç ana başlıkta toplanabilir. Bu başlıklar hedeflenen bisiklet yolu projeleri, halkın bisiklet ulaşımı ile ilgili talepleri, bisiklet kullanımının teşvik edilmesidir. Her ne kadar taranan raporlarda bisiklet konusu doğrudan taktiksel şehircilik ile bağdaştırılmış olarak bulunmasa da, Karşıyaka Belediyesi ve Büyükşehir Belediyesi sorumlu birimlerinde yapılan mülakatlar sonucunda aslında özellikle COVID-19 salgını döneminde yapılan bisiklet projelerinin (mesela paylaşımlı bisiklet yolları gibi) taktiksel şehircilik yaklaşımı ile uygulandığı anlaşılmıştır. İKB Kentsel Tasarım Şubesi müdürü süreci şu şekilde anlatmaktadır:

Büyükşehir belediyesinin daha üstten yürüttüğü bir sistem var ama ilçe belediyesi olarak biz de yapıyoruz. Bizim yetki alanımızda olan parklarda, örneğin Bostanlı'da derenin kenarında yeni bisiklet yolunu pandemi yasakları sırasında biz yaptık. Paylaşımlı bisiklet yolları konusu su an gündemimizde araç trafiğini engellemeden paylaşımlı olarak düşünüyoruz. Dünyada da (15 dakikalık kentler gibi) baktığımızda paylaşımlı sistemlere geçildi, yolların paylaşımlı olarak yeniden tasarlanması gündemde.

Paylaşımlı bisiklet yolları taktiksel şehircilik uygulamalarının içinde yer almaktadır. Taktiksel olmaları açısından incelendiğinde bu uygulamalar araç trafiğinin daha yoğun olduğu zamanlarda araçların, araç trafiğinin daha az yoğun olduğu zamanlarda bisikletlerin daha öncelikli olmasına olanak vermektedir. Bisiklet yollarının yapılması için bir sokağın birdenbire kısmen ya da tamamen araç trafiğine kapatılması halktan gelecek bazı tepkilere yol açabilir. Buna bağlı olarak paylaşımlı bisiklet yolları yeni sokak düzenine geçişi halk açısından daha ılımlı bir şekilde gerçekleştirebilecek taktiksel bir yöntem olarak kabul edilebilir. Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım şube müdürü bu durumu şöyle örneklendirerek açıklamaktadır:

Biz mesela Cemal Gürsel caddesinde yayalaştırma yapıyoruz. Yaklaşık iki yıldır uğraşyoruz. Bu süreç o kadar sancılı ki zaten tamamen yayalaştırmak mümkün olmayacak öyle görünüyor bir kere kimse otoparkından vazgeçmek istemiyor. Yani tamam araçla gelmesinler ama otopark olsun diyor hem çevre sakinleri hem de esnaf. Otoparklar yetmiyor ve otoparklardan vazgeçilmiyor.

Öte yandan paylaşımlı bisiklet yollarının, özellikle bisiklet kullanıcıları açısından bir tehlike arz edebileceği konusuna İzmir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Dairesi Başkanlığı Bisiklet ve Yaya Projeleri şefi yapılan mülakatlar sırasında değinmiştir. Karşıyaka ilçesinde büyükşehir belediyesinin yaptığı paylaşımlı bisiklet yolu uygulamalarından örnek veren İBB Bisiklet ve Yaya Projeleri şefi, sonuç itibari ile yapılan uygulama her ne kadar belirli oranda bisikletliler açısından risk oluştursa da bisikletin de bir ulaşım aracı olduğu konusunda farkındalık yaratması açısından değerli olduğunu vurgulamıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi halka bisikleti bir ulaşım olarak kabul ettirmek ve bu yönde çeşitli teşvikler (vapur ücretlerinin bisikleti ile yolculuk edenler için 50 kuruş yapmak gibi) ve aktiviteler (Avrupa Hareketlilik Haftasında düzenlenen bisiklet turları gibi) düzenlemektedir. Paylaşımlı bisiklet yollarının farkındalık geliştirmesi bakımından önemini İBB Bisiklet ve Yaya Projeleri şefi şu sözlerle belirtmektedir:

Farkındalık çalışmalarına önem veriyoruz. Avrupa Hareketlilik haftasında etkinlikler yapıyoruz. Senede üç dört kez bisiklet turları düzenliyoruz. Bunları sağ şeritten yapıyoruz, yani araç kullanıcıları da bisikletin ulaşım aracı olduğunu görmeye ve alışmaya başlıyorlar. Yaptığımız paylaşımlı yollar da aslında bu amaçla. Aslında biz paylaşımlı yol yapmakla övünmüyoruz çünkü hiç bir zaman güvenlik riski ortadan kalkmıyor ama yolu paylaş levhasını ve yerdeki

piktogramı gördüğü zaman otomobil sürücüsü bisikletliye şunu söylemiyor 'git bisiklet yolunda sür.'

2.2. Taktiksel Şehircilik: Kamusal Alan Etkinlikleri

Karşıyaka Belediyesi 2020-2024 Stratejik Raporu incelendiğinde 'Karşıyaka'nın kültür ve sanat hayatını zenginleştirecek tesisler ve etkinlikler yapılması' belirlenen hedeflerden biri olarak görülmektedir (H5.1). Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü bu hedefin gerçekleştirilmesinde öncelikli olarak sorumlu birimdir. Sosyal ve kültürel etkinliklerin kamu mekanlarında organize edilmesi taktiksel şehirciliğin ilkelerinden biridir. Kamusal mekanda düzenlenen etkinlikler öncelikle kapsayıcı olmalıdır ve halkın katılımı sağlanmalıdır. Yıllar boyunca sayısız kamusal mekan projeleri yaratmış ve uygulamış olan Project for Public Space yeni yaratılan kamusal mekanlarda yapılacak etkinlik organizasyonlarının potansiyel kullanıcılar için amaca yönelik varış noktası oluşturması açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır (Peinhardt and Storring, 2019). Bu sebeple taranan belediye raporlarının içerik analizinde 'sosyal aktivite,' 'festival,' 'etkinlik,' gibi anahtar kelimeler kullanılmış olup, İBB ve İKB'nin ilgili birimlerinden uzmanlarla yapılan mülakatlarda konu ile alakalı sorular taktiksel şehircilik uygulamaları ile bağlantılı olarak sorulmuştur.

İçerik analizi ve mülakatlar sonucunda Karşıyaka Belediyesi'nde son yıllarda daha da artış gösteren sokak etkinliklerinin yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu faaliyetler oyun sokakları (Alaybey Oyun sokağı, Nihat Dağdelen Sokak, Sokak Senin etkinlikleri) ve sokak şenlikleri (Örnekköy Sokak Etkinliği, Alaybey Mahalle Şenliği) gibi zaman zaman araç trafiğinin geçici veya kısmen kesilmesiyle taşıt yollarında yapılan sosyal etkinlik organizasyonlarını içermektedir (Şekil 6). Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım müdürü yapılan mülakatlarda bu tür organizasyonları belediyenin yaptığı taktiksel şehircilik uygulamaları olarak örneklendirilmiştir. Bu tip uygulamalar, özellikle oyun sokakları (play streets) uygulamaları ABD ve Avrupa'da son 10 yıldır zaten yaygınlıkla kullanılan uygulamalar olup, Karşıyaka Belediyesi bu tür taktiksel şehircilik uygulamalarına COVID-19 sürecinde başlamıştır. COVID-19 sürecinde, özellikle ülkemizde COVID-19 salgını kısıtlamalarının başladığı ilk aylarda diğer birçok belediye gibi Karşıyaka Belediyesi de halkın sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamak için hızlı ve etkili kamusal alan müdahalelerine ihtiyaç duymuş ve bu bağlamda bir takım müdahaleler gerçekleştirmiştir. Karşıyaka Belediyesinden mülakat yapılan görevli bu süreci şöyle değerlendirmektedir:

Gerçek anlamda COVID-19 sürecini özümseyip tasarımlarımıza yansıtabildiğimizi düşünmüyorum. Hijyen ve mesafe bir dönem olarak bir gerçeklikti ama belli bir süre geçtikten sonra, örneğin hepimizin aklında bir görsel vardır iki kişilik bankları değiştirip tek kişilik hale getirmek. Sanırım kamusal alana müdahale anlamında yapabildiğimiz bu oldu ama bu dönemde yaptığımız 'Sokak Senin' etkinliği taktiksel şehircilik için örnek verilebilir. 12 tane sokakta COVID-19'un yeni başladığı dönemde gerçekleştirdik. Amacımız şuydu çocuk parkı olmayan ya da yetersiz olarak tespit edilen yerlerde tespit edilen sokakları bir günlüğüne trafiğe kapatmak ve sokakta çeşitli etkinlikler düzenlemek. Bir gün boyunca çocuklara Gençlere yönelik yaşlılara yönelik müzik etkinliğinden tutun yerlere ekiplerimiz tarafından sokak oyunu çizmeye, masa tenisinden, yoga etkinlikleri, yüz boyama satranç gibi etkinliklere kadar pek çok etkinlik gerçekleştirdik. Sokakta o gün insanların doyusuya eğlenceli vakit geçirmesini sağladık. Çok olumlu tepkiler aldık.

Alaybey Oyun Sokağı

Nihat Dağdelen Sokak Oyun Etkinliği

Şekil 6. Karşıyaka Belediyesi tarafından düzenlenen oyun sokakları (play streets) örnekleri (Kaynak: Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım Şube Müdürlüğü).

Sivil toplum kuruluşları (STK) taktiksel şehircilik projelerinin uygulanmasında yerel yönetimlerle yaptıkları ortaklıklar ile bilgi ve birikimlerini paylaşarak önemli bir rol oynamaktadır. Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım müdürü Karşıyaka Belediyesi'nin oyun sokakları uygulamasında da STK'lar ile çalışıldığını belirtmiş ve süreci şu şekilde aktarımıştır:

Sivil toplum örgütleri ile ortaklıklar oluşturduk. 'Sokak Bizim' platformundan esinlenerek yaptık hatta 'Sokak Senin'de onlara atıf yaptık ismini koyarken. Sokak Bizim platformunun üyeleri ile Zoom görüşmeleri yaptık. Yaya derneği, Karşıyaka'daki bisiklet grupları Bisikoop (Bisikletliler Kooperatifi) gibi derneklerle görüştük. Onun dışında zeybek oyunu oynayan bir grup vardı onlar katıldılar onlarda COVID-19 döneminde canlı performans sergileme imkanı buldular. Karşıyaka sivil toplum kuruluşları bakımından önemli bir potansiyele sahip, bunu gördük.

2.3. Taktiksel Şehircilik: Belediyedeki Görevlilerin Yaklaşımı

İBB Ulaşım Dairesi Başkanlığı Sürdürülebilir Ulaşım Planlama Şube Müdürlüğü'nden uzmanlar ve İKB Kentsel Tasarım müdürü ile yapılan mülakatlarda taktiksel şehircilik kavramına aşina olup olmadıkları, taktiksel şehircilik ilkelerini ya da hedeflerini bilip bilmedikleri ve çalıştıkları bölümleri ilgilendiren taktiksel şehircilik uygulamalarından ne ölçüde haberdar oldukları sorulmuştur. İzmir Büyükşehir Belediyesi yetkililerine sorulan sorular sonucunda kendi alanları ile ilgili olan konularda (bisiklet ve yayalaştırma) dünyanın farklı bölgelerinde yapılan taktiksel şehircilik uygulamalarına hakim oldukları ve genel anlamda taktiksel şehircilik kavramına aşina oldukları görülmüştür. Bu kapsamda paylaşımlı veya geçici bisiklet yollarının uygulamalarının özellikle COVID-19 sürecinde yaygınlaştığı mülakat yapılan uzmanlar tarafından belirtilmiştir. Mülakatta sorulan taktiksel şehircilik ile ilgili yapılan projeler hakkında İBB ulaşım Dairesi Başkanlığı Sürdürülebilir Ulaşım Planlama Şube Müdürlüğü Bisiklet ve Yaya Projeleri şefi sadece paylaşımlı bisiklet yolları ve Avrupa Hareketlilik Haftasında yaptıkları etkinlik uygulamalarından bahsetmiştir.

Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım Şube müdürünün taktiksel şehircilik ile ilgili sorulara verdiği beyanlar doğrultusunda taktiksel şehircilik kavramına oldukça aşina olduğu, özellikle mekan yaratma odaklı taktiksel şehircilik uygulamalarını yakından takip ettiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, gelecekteki belediye projelerinde taktiksel şehircilik uygulamalarına daha fazla yer vermeye istekli olduğunu da belirtmiştir. Taktiksel şehircilik uygulamalarının artmasında zorlukların olup olmadığı var ise neler olduğu sorusuna cevabı ise uygulamada bazı zorluklarının ortaya çıkabileceğidir. Gerek

kurum içi taktiksel şehircilik kavramının bilinirliğinin fazla olmaması, gerekse yer yer politik kaygılar gözetilerek uygulamaya yönelik projelerin sekteye uğrayabilmesi gibi durumlar nedeniyle doğan ya da doğabilecek potansiyel zorluklardan bahsetmiştir.

Karşıyaka Belediyesi'nin taktiksel şehircilik ile ilgili attığı somut adımı Kentsel Tasarım Şubesi müdürü, Kent Vizyonu Geliştirme Birimini kurarak attıklarını belirtmiştir. Karşıyaka Belediyesi, Kentsel Tasarım Şubesi'ne bağlı olarak hizmet veren Kent Vizyonu Geliştirme Birimi'ni 2022 yılında hayata geçirmiştir. Bu birimin kurulmasındaki amacı Karşıyaka Belediye Başkanı Cemil Tugay STK, özel kurumlar, ya da bireyler gibi dış paydaşlarla kurulacak iş birliği ve halkın mekan yaratma sürecine katılımını destekleyecek bir birimin belediye bünyesinde bulunması olarak tanımlamaktadır (Demokrat Gündem, 2022). Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım müdürü yapılan mülakatta Kent Vizyonu Geliştirme Birimi kapsamında ilçedeki atıl alanların tespit edilerek bunların taktiksel şehircilik uygulamalarına yönelik geliştirilmesini istediklerini belirtmiştir:

Kent Vizyonu Geliştirme Birimi kapsamında atıl alan araştırması yapıyoruz. Atıl alanların saptanması ve geliştirilmesi aslında taktiksel şehircilikten çıkan bir konu. Bu bölgelerde aslında yapmayı planladığımız taktiksel şehircilik uygulama örneklerinden olan 'tiny forest' örneklerini yapmayı planlıyoruz, belediye başkanımızın da bu yönde bir talebi var. Yine aynı zamanda parklet uygulamaları da planlanıyor.

3. Tartışma

Taktiksel şehircilik hareketinin temeline baktığımızda bu hareketi ortaya çıkaran temel olgunun 'yaşanabilir çevre' yaratmak olduğu görülmektedir (Lydon vd., 2015). Mevcut yapılaşma düzeninde daha yaşanabilir bir çevre yaratmak amacıyla atılması planlanan adımlar yoğun yapılaşma nedeni ile fiziksel alanların eksikliği, maddi kaynak yetersizliği veya politik kaygılar gibi nedenlerle başlatılamamaktadır ya da sık sık sekteye uğramaktadır. Bu zorluklar yapılan mülakatlar sırasında belediye görevlileri tarafından da sık sık dile getirilmiştir. Taktiksel şehircilik doğru uygulandığı takdirde yukarıda belirtilen zorlukların kolayca aşılarak yaşanabilir bir çevrede olması gereken kamusal alanların oluşturulduğu (yaya plazaları ve parkletler gibi), sosyalleşmeyi sağlayan sokak etkinliklerinin düzenlendiği (oyun sokakları gibi), çevreyi ve sağlıklı yaşamı destekleyen (paylaşımlı bisiklet yolları gibi) şehirler yaratılabilir. Karşıyaka örneğinde yaşanabilir çevre olgusunun belediyenin stratejik planının ana hedefleri içerisinde olduğu görülmektedir ama bu olgu taktiksel şehircilik hareketi ile ilişkilendirilmemiştir. Halbuki taktiksel şehircilik uygulamaları, Karşıyaka Belediyesi'nin 2020-2024 stratejik planında yer alan "yaşam kalitesini arttıran, sürdürülebilir ve sağlıklı bir çevre anlayışıyla hizmet üretmek" (6) amacı içindeki hedeflerin çoğunun gerçekleştirilmesine yardımcı olacak potansiyele sahiptir.

Bu çalışmada belgelerin analizi ve İzmir Büyükşehir ve Karşıyaka belediyelerindeki uzmanlar ile olan mülakat sorularının hazırlanmasında yaşanabilir çevre haricinde taktiksel şehircilik içerisinde bulunan başka temalar da kullanılmıştır. Bunlar mekan yaratma, yerel kalkınma, iş birliği ve katılımcılık ve kamusal alan etkinlikleri olarak sıralanmaktadır.

Yerel kalkınmayı artırma taktiksel şehircilikte mekan yaratmanın hedeflerinden biridir. Taktiksel şehircilikle yaratılan yaya plazaları veya parkletler gibi mekanların yerel ekonomiye doğrudan ya da dolaylı olarak etki ettiği çeşitli çalışmalarda kanıtlanmıştır (Birdsall, 2013; Kim, 2016; Panganiban and Ocubillo, 2014). Çarşı Canlandırma Projesi olarak adlandırılan Karşıyaka Çarşı'nın yenilenmesi amacı ile başlatılan projede, Karşıyaka Çarşı içerisinde yapılan pek çok değişikliğin yanı sıra yukarıda da bahsedildiği üzere bir adet parklet ve oturma üniteleri taktiksel şehircilik adına yapılmış bir müdahaledir. Her ne kadar mülakat yapılan Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım müdürü burada

yapılan parkletin öncelikli amacının yerel kalkınmayı arttırma olduğunu belirtmese de buradaki parkletin, etrafındaki kafe ve restoranların sayısı göz önüne alındığında mikro ölçekte bir kalkınma sağlayacak potansiyeli vardır.

Diğer alanlarda da yapılan gözlemler sonucunda, Girne Bulvarı'nda ve Atakent'te yapılan parkletlerin yerel kalkınmayı arttırmaya yönelik potansiyelinin Karşıyaka Çarşı'daki parklete göre çok daha az olduğu görülebilir. Çünkü bu parkletlerin çevrelerinde insanların kolaylıkla erişebileceği yiyecek/içecek sağlayan işletmelerin sınırlı sayıda olduğu gözlemlenmiştir. Lydon vd. (2015) parkletlerin ve yaya plazalarının yeri seçilirken, özellikle bu tür işletmelerin yakınında konumlanmasının sosyal etkileşimin sağlanması, sokak canlılığının artması ve dolayısıyla yerel ekonominin canlanması bakımından önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Mülakat ve saha gözlemleri yolu ile elde edilen bulgular parkletlerin Karşıyaka'daki örneklerinin iş birliği ve halk katılımı açısından tam manasıyla bir taktiksel şehircilik stratejisi ile üretilmediğini göstermektedir. Karşıyaka'da yapılan parkletlerin yapım ve bakım çalışmaları tamamen belediyeler tarafından üstlenilmiş olduğu mülakatlar sırasında belirtilmiştir. Yurt dışında yapılan benzeri örnekler incelendiğinde parkletlerin büyük oranda STK'lar, kurumlar, ya da yakındaki işletmeler ile iş birliği kurularak yapıldığı görülmektedir. Genel anlamda süreç iş birliği yapılan tarafın yerel halkın onayını alarak belediyeye parklet başvurusu yapması ve kabul edilirse yine halkın katılımı ile tasarımının belirlenmesi, belediyenin maddi imkanları ile inşa edilmesi ve son olarak da işbirliği yapan tarafın parkletin bakım ve onarımından sorumlu olmasıdır. Hatta Lydon vd. (2015) bu iş birliğinin bu tür uygulamaların sürdürülebilir olması ve aşağıdan yukarıya karar verme mekanizmasını destekleyici olması açısından gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

Parkletten sorumlu olacak iş birliği yapılan herhangi bir kurum ya da işletme olmadığı için, halk katılımı ile mekan yaratma kısmını Karşıyaka Belediyesi yaptığı parkletler için kendisi yürütmüştür. Her ne kadar süreç tam olarak halk odaklı işlemese de yerel halkın katılımını arttıracak adımların her projede daha fazla atıldığı görülmektedir. Örneğin İBB'nin Girne Bulvarı'nda yaptığı iki projede herhangi bir katılımcı tasarım süreci izlenmese de, Karşıyaka Belediyesi daha sonra yaptığı Karşıyaka Çarşı projesinde çizdikleri üç farklı projeden hangisini istediklerini çevre esnaf ve sakinlere sormuş, geribildirimleri kullanarak seçilen projede revizyonlar yapılmıştır. Bir sonraki proje olan Atakent parkletlerin tasarım sürecinde ise halk katılımının farklı teknikler kullanılarak geliştirilmiş olduğu görülmektedir. Her iki katılımcı tasarım uygulamasının da taktiksel şehirciliğin yapı taşı olan aşağıdan-yukarıya karar verme mekanizması ile yapıldığı söylenemez. Fakat katılımcı tasarım sürecinin her yeni projede iyileştirilmesi Karşıyaka Belediyesi'nin bu anlamdaki çabasını göstermektedir.

Yapılan mülakat ve gözlemler sonucu Karşıyaka Belediyesi'nin taktiksel şehircilikle mekan yaratmadaki en önemli ayak olan iş birliği ve halk katılımını kısmen de olsa aynı anda içeren projeleri UNDP öncülüğünde Japon Stobona firması ile işbirliği içinde Karşıyaka Tersane Mahallesi'nde ve 1972/2 Sokak'ta yapılan mekanlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu mekanlar (yaya plazası olarak da adlandırılabilirler) tasarlanırken tüm süreç halk katılımı ile gerçekleşmiş, halkın isteği doğrultusunda yaratılmıştır. Mesela 1972/2 Sokak'taki Kedili Avlu Park adını verdikleri mekanda halk özellikle kedilerin yararlanabileceği alanların yaratılmasını istemiş ve halkın isteği doğrultusunda hedef kullanıcılar kediler olmuştur. Buradaki sorun iş birliğinin sadece tasarım sürecinden ibaret olması ve işbirliği içinde olan tarafların yerel olmamasıdır. Lydon vd. (2015) işbirliği yapılan tarafın yerel olmasının (yerel STK, işletme, kurum yada kuruluş gibi) bu tür mekanların sürdürülebilir olması açısından önemini vurgulamaktadır. Çünkü işbirliği sadece mekanların oluşturulmasını değil o mekanların bakımını, onarımını ve yönetimini de içermelidir (Lydon vd., 2015).

Kamusal mekan aktiviteleri incelendiğinde, Karşıyaka Belediyesi'nin COVID-19 salgını süreci ile hızlandırıp uygulamaya koyduğu projeler incelenmiştir. Bu uygulamaların taktiksel şehirciliğin yurt dışı örnekleri ile karşılaştırıldığında oyun sokakları yani "play streets" olduğu görülebilir. Belediyenin bu tür etkinliklere başlaması, taktiksel şehirciliğin bu ve benzeri uygulamalarının (mesela açık sokaklar gibi) mikro ölçekte ve yerelde (belirli bir kaç sokak, cadde veya mahalle ölçeğinde) yer bulması açısından kıymetlidir. Fakat bu tür uygulamaların devamlılığı olan ve sistematik bir şekilde yapılması ve aynı zamanda taktiksel şehircilik uygulamalarına uygun olabilecek diğer alanların Karşıyaka'nın genelinde belirlenmesi bir gerekliliktir. Örneğin Jan Gehl ve ekibinin New York'ta yaya plazaları üzerinde yaptığı araştırmada yaya plazalarının sosyal ve kültürel aktivitelerin yapılması için yerel ölçekte ideal alanlar oldukları anlaşılmıştır (Gehl Studio ve J Max Bond, 2015). Bir başka deyişle, bir taktiksel şehircilik uygulaması diğer taktiksel şehircilik uygulamaları ile birleştirilebilir ya da gerçekleşmesine zemin hazırlayabilir.

SONUÇ:

Taktiksel şehirciliğin yerel yönetimler aracılığı ile kurumsallaşmasının 'taktik' özelliğinin kaybetmesine yol açabileceğini, yani aşağıdan-yukarıya karar verme mekanizmasının hasar görerek, yerel halk yerine yerel yönetimlerin bu mekanizma içerisinde temel aktör rolünü oynayabileceği öngörülebilir (Türkoğlu ve Terzi, 2021). Burada öncelikle incelenmesi gereken De Certeau ve Rendall'ın (1990) 'taktik' kavramı ile taktiksel şehircilikteki 'taktik' kavramının aynı ideolojiden kaynaklanıp kaynaklanmadığıdır. De Certeau ve Rendall'ın (1990) 'taktik' kavramı çok genel biçimde aşağıdan-yukarıya karar alma mekanizmasını tariflerken, taktiksel şehircilikteki 'taktiksel' olma durumu halkın ihtiyacı doğrultusunda küçük ve maliyeti düşük tutarak ve çoğu zaman deneysel şekilde uygulamalar yaparak bu uygulamaları halkın en iyi yararlanacağı şekilde kalıcı hale getirmektir. Sonuç olarak bu iki 'taktik' kavramının düşünsel açıdan farklı anlamlara geldiği söylenebilir. Bu sebeple, taktiksel şehirciliğin kurumsallaşması kendisinin taktiksel olma özelliğini kaybettirecek bir durum teşkil etmemektedir ve sonuç itibarı ile kendin yap şehircilik, gerilla şehircilik veya benzeri diğer halkın şehir üzerindeki hakkını aktivizm yolu ile gösterdiği akımlardan da kurumsallaşabilmesi bakımından ayrılmaktadır.

Ancak, yerel yönetimlerin taktiksel şehircilik projelerini uygularken, bu kavramın önemli bir ayağı olan halkın doğrudan karar verici olarak temel aktör olmasını özümsemedikleri takdirde aşağıdan-yukarıya karar verme mekanizmasının zarar görmesi veya tamamen yukarıdan-aşağıya şekline dönmesi de mümkündür. Bu sebeple, yerel yönetimlerin taktiksel şehircilik kavramına yaklaşımı ve bu kavramı özümsemesi önemlidir.

Taktiksel şehirciliğin bazı uygulamalarının kurumsallaştığı dünyadaki diğer örneklerine bakıldığında kurumsallaşmanın aşağıdan-yukarıya karar verme mekanizmasını desteklediği hatta garanti altına almaya çalıştığı görülebilir (New York Plaza Program, Los Angeles Livable Streets ve San Francisco Pavements to Parks gibi). Bu sistemde; halk nereye nasıl bir mekan oluşturmak istediğine karar verir (genellikle yerel sivil toplum örgütleri, yerel kurum ya da işletmeler aracılığı ile organize olur) ve yerel yönetimin uygun taktiksel şehircilik programına başvurur. Yerel yönetim alanın fiziksel kullanımı, aracılık eden kurumun bakım ve onarım için gerekli teknik ve maddi yeterliliği ve halkı temsilinin yeterliliği gibi kısıtlara bakarak bir değerlendirme yapar. Yerel yönetimin onayıyla geçici olarak istenilen alanda düşük bütçeli bir mekan oluşturulur. Geçici mekanın kalıcı olması için tasarım süreci sorumlu kurum ya da işletmenin organizasyonu dahilinde halk ve belediye tasarım uzmanlarının ortaklaşa çalışmaları ile devam eder ve son olarak belirlenen tasarım yerel halkın oluşturduğu bir konseyin onayı alınarak kalıcı olarak uygulamaya geçer.

Yukarıda bahsi geçen sürecin aşağıdan-yukarıya yaklaşımının sekteye uğramaması için yerel yönetimlerin taktiksel şehircilik ile oluşturacakları projeler için önceden kuralları ve prensipleri belirlemesi gerekmektedir. Bunlar;

- iş akışının nasıl olacağı (belediyenin ve halkın oluşturulacak alan üzerindeki sorumluluklarının nasıl dağılımının yapılacağı),
- halkın her adımda temsilinin nasıl olacağı (halk yapılacak olan taktiksel şehircilik uygulaması için isteklerini nasıl yerel yetkililere bildirecek),
- taktiksel şehircilik uygulamasında işbirliği için başvuru yapan sivil toplum örgütünün, yerel kurumun ya da işletmenin bu iş için uygun olup olmadığının saptanması için kriterlerin belirlenmesi,
- yapılacak uygulamanın genel fiziksel özelliklerinin ve altyapı gereksinimlerinin belirlenmesi gibi prensip ve kurallardır.

Bu kurallar uygulanmadığı takdirde taktiksel şehircilik uygulamalarının geleneksel bir anlayış içinde yukarıdan-aşağıya karar verme mekanizması şeklinde olması kaçınılmazdır. Bu durumda yapılan uygulamalar sadece şekil itibari ile taktiksel şehircilik uygulamasına benzeyen kent içi kamusal mekanlar olarak kalacaktır.

Nitekim bir önceki kısımda örnekleri verilmiş olan Karşıyaka ilçesinde yapılmış bazı taktiksel şehircilik uygulamalarının genel olarak yukarıdan-aşağıya karar verme mekanizması içinde yapıldığı görülmektedir. Yapılan mülakatlar, saha gözlemleri ve belediye raporlarının analizi sonucunda taktiksel şehircilik kavramının Karşıyaka Belediyesi'nde henüz kurumsallaşmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü taktiksel şehircilikle üretilecek projelerde iş birliği nasıl olmalıdır; halk bu projelerde ne şekilde var olmalıdır ve temsil edilmelidir; mekanların tasarım, uygulama ve yönetimi süreçleri nasıl olmalıdır; bu hususlar belirsizdir. Bu çalışmada incelenen Karşıyaka Belediyesi örneğinde de bu belirsizlikler rastgele uygulamalar yapılmasına sebep olmuştur.

Bu durumda da Karşıyaka Belediyesi'nin taktiksel şehircilik uygulamalarının fiziksel görünüş itibari ile taktiksel şehircilik uygulamaları oldukları, ilke ve stratejiler bakımından taktiksel şehircilik kavramıyla örtüşmedikleri anlaşılmaktadır. Fakat, taktiksel şehircilik uygulamalarına çok yeni başlamaları, yerel yöneticilerin taktiksel şehircilik kavramına hakim olması ve halkın mekan yaratma sürecine yapılmış olan taktiksel şehircilik uygulamalarına dahil edilmesi çabası dikkate alındığında, yakın dönemde taktiksel şehircilik uygulamalarının Karşıyaka Belediyesi'nde kurumsallaşması, uygulamaların hem halk tarafından benimsenmesi hem de yerel ekonomiye katkı sağlaması için faydalı olacaktır.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: [TR] Yazar / yazarlar, kendileri ve / veya diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

[EN] There is no conflict of interest between the authors or any third party individuals or institutions.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek vardır.

Teşekkür: İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Karşıyaka Belediyesi memurlarına mülakatlarımıza katıldıkları için teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA:

- Birdsall, M. (2013). Parklets: Providing space for people to park themselves. *Institute of Transportation Engineers. ITE Journal*, 83(5), 36.
- Çınar, H., & Yirmibeşoğlu, F. (2020). *Kentlerde taktiksel yaklaşımla domino etkisi yaratmak: Türkiye'de taktiksel yaklaşım*, (pp. 31–45).
- Davidoff, P. (1965). Advocacy and pluralism in planning. *Journal of the American Institute of Planners*, 31(4), 331-338.
- De Castro, L. F. (2021). Tactical Urbanism, From the Periphery to the Periphery. *Latin American Studies Association*.
- De Certeau, M., & Rendall, S. (1990). *The invention of everyday life*. Paris: Editions Gallimard.
- Demokrat Gündem. (2022, June 15). Kent Vizyonu Geliştirme Birimi tanıtıldı: Karşıyaka'da hedef halkla yönetim! Demokrat Gündem - Haberler - Son Dakika Haberleri. <https://demokratgundem.com/kent-vizyonu-gelistirme-birimi-tanitildi-karsiyakada-hedef-halkla-yonetim-29790/>
- Eisner, E. W. (1991). *The enlightened eye: Qualitative inquiry and the enhancement of educational practice*. Toronto: Collier Macmillan.
- Ertaş, B., Sarı, G., İmren, A. K., Cebeci, B., Öztürk, S., & Tutuk, İ. (2022, May 16). *Taktiksel Kentleşme ve Kentsel Açık Alan Arakesitinde Müşterek Mekân: Kartal Meydan Parkı Örneği*. VII. Congress on Urban Studies, Ankara, Türkiye. https://kentarastirmalari.org/icus2022/wp-content/uploads/2022/05/7.-Kongre-Bildiri-Özet-Kitapçığı-Birleşik_son.pdf
- Finn, D. (2014). DIY urbanism: implications for cities. *Journal of Urbanism: International research on placemaking and urban sustainability*, 7(4), 381-398.
- Gans, H. J. (1982). *Urban villagers*. Simon and Schuster.
- Gehl Studio, & J Max Bond. (2015). *Public life & urban justice in NYC's plazas*. New York, ABD.
- Google Maps. (n.d.). Karşıyaka Atakent'te bulunan iki adet parklet ve yaya plazasının konumları ve tasarımları. (Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2023). <https://www.google.com/maps/search/atakent/@38.4645917,27.0922369,20z?entry=ttu>
- Hardman, M., & Larkham, P. (2016). The rise of guerrilla gardening: Unearthing the underground urban agricultural movement. *Urban Agriculture Magazine*, No.31, 27–28.
- Harvey, D. (2009). *Social Justice and the City (Geographies of Justice and Social Transformation; 1)*: University of Georgia.
- İzmir'in ihtiyaçları için çalışacaklar. (2022, Haziran). İHA. <https://www.ih.com.tr/haber-izmirin- ihtiyaclari-icin-calisacaklar-1071111/>
- Jacobs, J. (1961). *The death and life of American cities*.
- Karşıyaka Belediyesi. (2021). *Karşıyaka Çarşı Bölgesi Kentsel Tasarım Proje Üretim Modeli*. Karşıyaka, İzmir.
- Karşıyaka Belediyesi. (2019). *T.C. Karşıyaka Belediyesi Stratejik Planı 2020-2024*. Karşıyaka, İzmir.
- Karşıyaka Belediyesi. (2022). *Karşıyaka Belediyesi Sürdürülebilirlik Durum Analiz Raporu*. Karşıyaka, İzmir.
- Kim, S. (2016). *San Francisco Plazas Public Life Study: Client Report*.

- Lefebvre, H. (1968). *The production of space* (Vol. 142): Oxford Blackwell.
- Lydon, M., Bartman, D., Woudstra, R., & Khawazard, A. (2012). *Tactical urbanism 1. Shortterm action, long-term change. Street Plans Collective.*
- Lydon, M., Garcia, A., & Duany, A. (2015). *Tactical Urbanism: Short-term Action for Long-term Change.* Island Press.
- Lynch, K. (1960). *The image of the city* (Vol. 11): MIT press.
- Özden, P., & Velibeyoğlu, K. (2023). Citizen science projects in the context of participatory approaches: The case of Izmir. *Journal of Design for Resilience in Architecture and Planning*, 4(1), 31-46.
- Panganiban, J., & Ocubillo, R. A. (2014). *Citywide Assessment of Parklets & Plazas: Summary of Data Collected for Summer 2014 Public Life Study.* http://pavementtoparks.org/wp-content/uploads//2015/10/Citywide_Assessment_Report_Panganiban_Abad_2014.09.pdf
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods.* Newbury Park: Sage.
- Peinhardt, K., & Storing, N. (2019). Programming for Inclusion: Enhancing Equity through Public Space Activation. *Project for Public Space.* <https://www.pps.org/article/programming-for-inclusion-enhancing-equity-through-public-space-activation>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). "Coğrafi İstatistik Portalı". (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2023). <https://cip.tuik.gov.tr/#>.
- Türkoğlu, S., & Terzi, F. (2021). *Taktiksel Şehircilik Uygulamalarının Kentsel Planlama ve Tasarım Süreçlerine Olası Etkileri: İstanbul* (pp. 75–100).
- World Health Organization . *Health Indicators of Sustainable Cities in the Context of the Rio+20 UN Conference on Sustainable Development.* WHO; Geneva, Switzerland: 2012.
- Yin, R. K. (1994). *Case study research: Design and methods.* Thousand Oaks: Sage.

(TR) GENİŞLETİLMİŞ ÖZET:

Çalışmanın Amacı:

Bu çalışmanın amacı şu ana kadar yapılan çalışmalardan farklı olarak yerel yönetim özelinde (İzmir Karşıyaka Belediyesi) taktiksel şehirciliğin çıkış noktalarını incelemek ve taktiksel şehirciliğin yerel yönetimlerde kurumsallaşmasının aşağıdan-yukarıya karar verme mekanizmasının işlerliği açısından gerekliliğini tartışmaya açmaktır.

Araştırma Soruları:

1. Karşıyaka ilçesinde taktiksel şehircilik anlayışıyla gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilecek olan mekan yaratma projeleri nelerdir?
2. Karşıyaka Belediyesinin kurumsal olarak taktiksel şehirciliğe yaklaşımı nedir?
3. Karşıyaka ilçesinde taktiksel şehircilik anlayışıyla gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilecek olan kamusal alan etkinlik projeleri nelerdir?
4. Taktiksel şehircilik Karşıyaka Belediyesi tarafından kurumsallaştırılmış mıdır?

Literatür Araştırması:

Taktiksel şehircilik ile alakalı Türkiye’de yapılan çalışmalara baktığımızda, bu konudaki literatürün dünyanın geri kalanında olduğu gibi ülkemizde de yeni yeni gelişmeye başladığı görülebilir. Türkoğlu ve Terzi (2021) öncelikle taktiksel şehircilik hareketini halihazırdaki literatürden ve kent planlama ile tasarım süreçlerindeki halk

katılımını inceleyerek kavramsal bir çerçeveye oturtmuş ve sonrasında da İstanbul ilinde halkın ortaya koyduğu çeşitli taktiksel şehircilik uygulamalarını 50 adet uygulama örneğiyle açıklamıştır. Sonuç olarak Türkoğlu ve Terzi (2021) taktiksel şehircilik uygulamalarının mikro ölçekten kent ölçeğine kadar etkili olduğunu fakat uygulamaların yerel yönetimler tarafından kurumsallaşmasıyla taktik özelliğini yitirerek taktiksel şehircilik üzerinde yerel yönetimlerin kontrol kurma tehlikesinin bulunduğunu belirtmektedir.

Ertuş ve diğerleri (2022) taktiksel şehirciliğin ülkemizdeki uygulamasını Kartal Meydan Parkı üzerinde incelemişler. Bu çalışmada araştırmacılar, Kartal Meydan Parkı'nı belirledikleri dört parametre (erişilebilirlik, aktivite ve kullanım, konfor ve imaj, sosyal yaşam) üzerinden mekânsal ve sosyal analizler yaparak çalışmışlar ve parkın taktiksel şehircilik uygulamaları için kullanım potansiyelinin artacağını öngörerek küçük ölçekli uygulamaların kent ölçeğinde olumlu değişimlere liderlik edebileceği vurgulamışlardır. Benzer şekilde Çınar ve Yirmibeşoğlu (2020) çalışmalarında taktiksel şehirciliğin küçük ölçekteki uygulamalarının domino etkisi yaratarak kentsel ölçekte mekanların iyileştirilmesi, canlanması ve farkındalık yaratılması yönünden yüksek bir potansiyele sahip olduğunu Türkiye'den çeşitli taktiksel şehircilik uygulamalarıyla anlatmıştır. Uygulamalar, oluşumda yer alan aktörler odak noktasına alınarak yerel katılım, sivil toplum kuruluşları ve halk, belediye ve üniversite desteği başlıkları altında kategorize edilmiştir.

Yöntem:

Bu çalışma için öncelikle İzmir ilinde yapılan ve yapılmakta olan taktiksel şehircilik projeleri kent ölçeğinde incelenmiş ve bu projelerin en yoğun olarak bulunduğu Karşıyaka İlçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Araştırma sorularını cevaplamak için araştırma yöntemi olarak doküman analizi, mülakat, ve saha gözlemleri kullanılmıştır. Doküman analizi için İzmir Karşıyaka Belediyesi tarafından son üç yılda yayınlanmış planlama ve tasarım ile alakalı dokümanlar taranmış ve daha önceden belirlenmiş taktiksel şehircilik ve mekan yaratma konularına yönelik temalar göz önüne alarak içerik analizleri yapılmıştır. Belediye dokümanlarının içerik analizi için taktiksel şehirciliğin kurumsallaşmasında Lydon vd.'nin belirttiği ilkeler ve uygulamalar doğrultusunda temalar belirlenmiştir (Lydon vd., 2012; Lydon vd., 2015). İçerik analizinde kullanılan temalar; yaşanabilir çevre, mekan yaratma, yerel kalkınma, işbirliği ve katılımcılık, ve kamusal alan etkinlikleri olarak belirlenmiştir. Bu sayede incelenecek olan dokümanlar içerikleri bakımından sınırlandırılmıştır ve dokümanlar incelenirken bu temalar dışında kalan bölümler araştırmadan çıkartılmıştır. Belirlenen temaların içerilmediği dokümanlar ise bu araştırmanın dışında bırakılmıştır.

Verilerin çeşitlenmesini sağlamak için mülakat yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini arttırmak için birden fazla yöntemin kullanılması önemlidir (Eisner, 1991; Patton, 1990, Yin, 1994). Doküman analizine ek olarak Karşıyaka Belediyesi Kentsel Tasarım Müdürü ile 2022 yılının mart, ekim ve 2023 yılının mayıs aylarında olmak üzere üç ayrı mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakatların farklı tarihlerde tekrarlanmasının sebebi bu çalışma için belediye uygulamalarını güncel tutma ve yeni taktiksel şehircilik projeleri hakkında bilgi almaktır. Ayrıca, İzmir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Dairesi Başkanlığı Sürdürülebilir Ulaşım Planlama Şube Müdürlüğü Bisiklet ve Yaya Projeleri şefi ve aynı bölümde çalışan bir diğer uzman ile de Kasım 2022'de mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan belediye çalışanlarının hepsi şehir plancıları olup, görevlerini beş yıldan uzun bir süredir icra etmektedirler.

Belediyelerden uzmanlar ile yapılan mülakatlardan edinilen bilgiler ışığında taktiksel şehircilik ile alakalı uygulanmış projeler saha ziyaretleri gerçekleştirilerek mekanların konumu, tasarımı ve kullanım durumu gibi başlıklar doğrultusunda gözlemlenmiştir. Her saha için dört farklı günde hafta içi saat 17:00 ile 18:00 arasında ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Ziyaret edilen alanların kullanım durumu hakkında genel bilgi edinmek amaçlı özellikle sokakların en yoğun olarak kullanıldığı saatler seçilmiştir. Saha ziyaretleri:

- Karşıyaka Çarşısı'nda bir adet parklet
- Karşıyaka Atakent Aşık Veysel Sokak'ta iki parklet ve bir yaya plazası
- Karşıyaka Girne Bulvarı'nda iki adet parklet olmak üzere toplamda beş adet parklet ve bir yaya plazasında gerçekleşmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme:

Taktiksel şehirciliğin bazı uygulamalarının kurumsallaştığı dünyadaki diğer örneklerine bakıldığında kurumsallaşmanın aşağıdan-yukarıya karar verme mekanizmasını desteklediği hatta garanti altına almaya çalıştığı görülebilir (New York Plaza Program, Los Angeles Livable Streets ve San Francisco Pavements to Parks gibi). Aşağıdan-yukarıya yaklaşımının sekteye uğramaması için yerel yönetimler taktiksel şehircilik ile oluşturacakları projeler için önceden kuralları ve prensipleri belirlemişlerdir. Bunlar;

- iş akışının nasıl olacağı (belediyenin ve halkın oluşturulacak alan üzerindeki sorumluluklarının nasıl dağılımının yapılacağı),
- halkın her adımda temsilinin nasıl olacağı (halk yapılacak olan taktiksel şehircilik uygulaması için isteklerini nasıl yerel yetkililere bildirecek),
- taktiksel şehircilik uygulamasında işbirliği için başvuru yapan sivil toplum örgütünün, yerel kurumun ya da işletmenin bu iş için uygun olup olmadığının saptanması için kriterlerin belirlenmesi,
- yapılacak uygulamanın genel fiziksel özelliklerinin ve altyapı gereksinimlerinin belirlenmesi gibi prensip ve kurallardır.

Bu kurallar uygulanmadığı takdirde taktiksel şehircilik uygulamalarının geleneksel bir anlayış içinde yukarıdan-aşağıya karar verme mekanizması şeklinde olması kaçınılmazdır. Bu durumda yapılan uygulamalar sadece şekil itibari ile taktiksel şehircilik uygulamasına benzeyen kent içi kamusal mekanlar olarak kalacaktır.

Yapılan mülakatlar, saha gözlemleri ve belediye raporlarının analizi sonucunda taktiksel şehircilik kavramının Karşıyaka Belediyesi'nde henüz kurumsallaşmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü taktiksel şehircilikle üretilecek projelerde iş birliği nasıl olmalıdır; halk bu projelerde ne şekilde var olmalıdır ve temsil edilmelidir; mekanların tasarım, uygulama ve yönetimi süreçleri nasıl olmalıdır; bu hususların incelenen uygulamalarda belirsiz olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada incelenen Karşıyaka Belediyesi örneğinde bu belirsizlikler rastgele uygulamalar yapılmasına sebep olmuştur.

Bu durumda da Karşıyaka Belediyesi'nin taktiksel şehircilik uygulamalarının fiziksel görünüş itibari ile taktiksel şehircilik uygulamaları oldukları, ilke ve stratejiler bakımından taktiksel şehircilik kavramıyla örtüşmedikleri anlaşılmaktadır. Fakat, taktiksel şehircilik uygulamalarına çok yeni başlamaları, yerel yöneticilerin taktiksel şehircilik kavramına hakim olması ve halkın mekan yaratma sürecine yapılmış olan taktiksel şehircilik uygulamalarına dahil edilmesi çabası dikkate alındığında, yakın dönemde taktiksel şehircilik uygulamalarının Karşıyaka Belediyesi'nde kurumsallaşması, uygulamaların hem halk tarafından benimsenmesi hem de yerel ekonomiye katkı sağlaması için faydalı olacaktır.

(EN) EXTENDED SUMMARY:**Research Problem:**

This study aims to examine tactical urbanism applications of İzmir Karşıyaka Municipality. Considering these applications, the study also discusses the necessity of the institutionalization of tactical urbanism in local governments to operate the bottom-up decision-making mechanism.

Research Questions:

1. What types of tactical urbanism projects have been conducted in Karşıyaka?
2. What is the institutional approach of Karşıyaka Municipality to tactical urbanism?
3. What types of public space activities have occurred with a tactical urbanism approach in Karşıyaka?
4. Has tactical urbanism been institutionalized by Karşıyaka Municipality?

Literature Review:

When we look at the studies on tactical urbanism in Turkey, the literature on this subject has just begun to develop as in the rest of the world. Türkoğlu and Terzi (2021) first conceptualize the tactical urbanism movement in a framework by examining the current literature and public participation in urban planning and design processes. Then, the authors explain 50 tactical urbanism practices in Istanbul. As a result, Türkoğlu and Terzi (2021) state that tactical urbanism practices are effective from the micro-scale to the urban scale. The authors also indicate that if tactical urbanism practices are institutionalized by locals, they may establish control over tactical urbanism.

On the other hand, Ertas et al. (2022) examine an application of tactical urbanism projects at Kartal Meydan Park in their study. In this study, the researchers investigate Kartal Meydan Park by making spatial and social analyses on the four parameters (accessibility, and use, comfort and image, and social life). They determine that the use of the park with tactical urbanism applications increases because small-scale applications lead to positive changes in the city scale.

Similarly in another study, Çınar and Yirmibeşoğlu (2020) explain that small-scale practices of tactical urbanism have a high potential in terms of improving, revitalizing, and raising awareness of spaces on an urban scale by creating a domino effect, with various tactical urbanism practices. In their study, the authors investigate several examples of tactical urbanism implications and categorize them under several topics, including local participation, non-governmental organizations, and public, municipality, and university support.

Methodology:

The initial step in this study was to choose a district in Izmir that has the most concentrated tactical urbanism projects. After scanning the entire city, Karşıyaka District became the study area. The research methods used in this study were qualitative content analysis, interviews with government officials, and site observations.

The documents related to planning and design published by İzmir Karşıyaka Municipality in the last three years were scanned for the content analysis of municipal documents. Previously determined themes of tactical urbanism and public space creation were used for the content analysis. These themes were determined in line with the principles and practices stated by Lydon et al. in the institutionalization of tactical urbanism (Lydon et al., 2012; Lydon et al., 2015). The themes used in content analysis were livable environment, space creation, local development, cooperation and participation, and public space activities. In this way, municipal documents were limited in terms of their content. While the chosen documents were being examined, the sections outside these themes were also excluded from the research.

Interviews with municipality officials were used to ensure the validity and reliability of the data. It is significant to use more than one method to increase the validity and reliability of the research (Eisner, 1991; Patton, 1990, Yin, 1994). In addition to the document analysis, three separate interviews were conducted with the Karşıyaka Municipality Urban Design Manager in March, October, and May of 2023. The reason for repeating the interviews on different dates is to keep the municipal practices up to date for this study. Other two interview meetings were held in November 2022 with the Bicycle and Pedestrian Projects chief of the Izmir Metropolitan Municipality Department of Transportation (Sustainable Transportation Planning Branch Office) and an expert in the same department. All municipality officials interviewed in this study were city planners with an experience of more than five years.

In light of the information obtained from the interviews with the experts from the municipalities, tactical urbanism projects were determined and visited in line with a checklist that includes information on the location, design, and usage status of the spaces by making field visits. For each site, visits were made between 17:00 and 18:00 on weekdays on four different days. Site visits were conducted at busy hours to obtain general knowledge on the use of study areas. Field visits occurred in a parklet in Karşıyaka Bazaar, two parklets and a pedestrian plaza in Karşıyaka Atakent Aşık Veysel Street, and two parklets on Karşıyaka Girne Boulevard.

Results and Conclusions:

Considering other examples in the world where some practices of tactical urbanism are institutionalized, institutionalization supports and even tries to guarantee bottom-up decision-making (such as the New York Plaza Program, Los Angeles Livable Streets, and San Francisco Pavements to Parks). To ensure the bottom-up approach, the local governments in these cities have already determined the rules and principles for the projects they will create with tactical urbanism. These can be summarized as:

- Identifying the workflow (how the responsibilities of the local government and the public will be distributed over tactical urbanism projects),
- Identifying how the public is represented in the creation and management (how will the public notify local authorities of their wishes for tactical urban planning),
- Identifying the criteria for determining whether the non-governmental organization, local institution, or business applying for cooperation in tactical urban planning is suitable for this job,
- Identifying the general physical properties and infrastructure of the tactical urbanism project in the design process.

If these principles are not applied properly, tactical urbanism practices will inevitably become a top-down decision-making mechanism within a traditional understanding. In this case, the applications will only remain as urban public spaces similar to the tactical urbanism application in terms of shape.

Based on the data collected from the interviews, field observations, and analysis of the government reports, this study reveals that Karşıyaka Municipality has not yet institutionalized the concept of tactical urbanism. Strategies related to collaboration with non-governmental bodies and public involvement and participation were found to be uncertain in the applications examined in this study. These uncertainties caused random applications of tactical urbanism projects in Karşıyaka. In this case, the tactical urbanism practices of Karşıyaka Municipality are tactical urbanism practices in terms of physical appearance, and they do not coincide with the concept of tactical urbanism in terms of principles and strategies. However, considering that Karşıyaka Municipality has just started tactical urbanism practices in the district, Karşıyaka Municipality has the potential to adopt the institutionalization of tactical urbanism in the future projects.